

ŽUVYS IR JŲ PRODUKTAI / FISH AND FISH PRODUCTS

2007 metams Lietuvai buvo suteiktos 2921 t menkių, 3847 t strimelių, 22745 t šprotų ir 6642 vnt. lašišų žvejybos kvotos Baltijos jūroje. Palyginti su 2006 metais, menkių ir lašišų žvejybos kvotos sumažėjo atitinkamai 9 ir 5 proc., o strimelių bei šprotų kvotos padidėjo 15 ir 8 proc. Menkių žvejybos sezonas ir toliau nuosekliai buvo trumpinamas. 2006 metai buvo draudžiama žvejoti 119 dienų per metus, 2007-aisiais žvejybos draudimo laikotarpis 25-27 ICES žvejybos zonoje pailgėjo iki 138 dienų.

Kuršių mariose Lietuvos žvejai 2007 metais galės sužvejoti iki 470 t karšių, 120 t sterkių ir 220 t stintų. Palyginti su 2006 metais, 2007-aisiais karšių žvejybos kvota nežymiai (2 proc.) padidėjo, o sterkių žvejybos limitas buvo sumažintas beveik 8 proc. Stintų žvejybos kvota nepasikeitė.

2007 metų liepos pradžioje Klaipėdoje buvo atidarytas žuvų produktų aukciono pastatas, kurio finansavimui buvo naudojamos ES struktūrinės paramos lėšos. Manoma, kad aukcionas pagerins žvejybos kontrolę, duomenų rinkimo, žuvų laikymo ir prekybos žuvmis sąlygas.

Nors žvejybos pajėgumai atviroje Baltijos jūroje buvo ir toliau mažinami, per 2007 metų I pusmetį Baltijos jūroje buvo sugauta apie 16 tūkst. t žuvų, t. y. per 25 proc. daugiau nei atitinkamu 2006 metų laikotarpiu. Sužvejota apie 2,26 tūkst. t menkių, 13,04 tūkst. t šprotų, 520 t strimelių bei 130 t plekšnių.

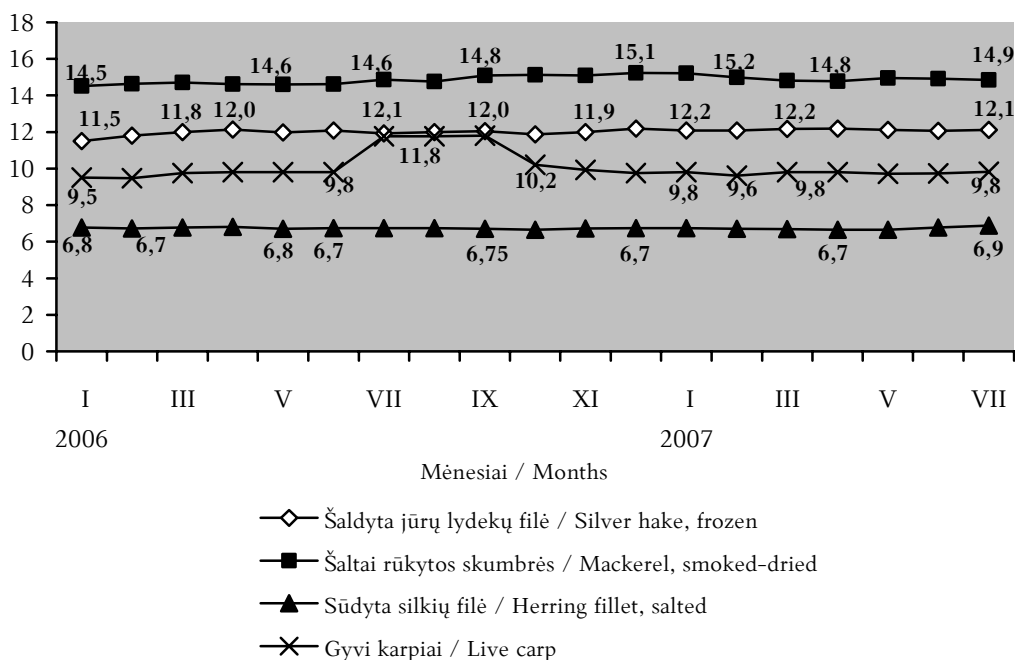
Per 2007 metų I pusmetį panaudota daugiau nei 77 proc. menkių, 57 proc. šprotų ir apie 14 proc. strimelių žvejybos kvotų.

Mažmeninės kainos. Po gana nemažo žuvų mažmeninių kainų šuolio 2005-aisiais 2006-2007 metais kainos stabilizavosi ir I pusmetį svyravo nežymiai. Tai galima paaiškinti rinkos dalyvių santykių bei energetinių išteklių kainų stabilizavimusi.

Žuvų perdirbimas. 2007 metų liepos mėnesio duomenimis, Lietuvos valstybinėje maisto ir veterinarijos tarnyboje registruotos 39 žuvų perdirbimo įmonės, turinčios Gyvūninio maisto tvarkymo veterinarinį patvirtinimą. 3 iš jų turėjo teisę produkciją gaminti tik vidaus rinkai, 7 – ir ES, ir Rusijos rinkai, likusios – ES rinkai.

2006 metais Lietuvos žuvų perdirbimo įmonėse iš viso buvo paruošta, perdirbta ir užkonservuota 68,3 tūkst. t žuvų ir žuvų produktų, iš jų 61,4 tūkst. t buvo pagaminta iš įmonių nuosavų žaliavų. Per 2007 metų I pusmetį, išankstiniais duomenimis, pagaminta apie 35 tūkst. t gaminių.

Užsienio prekyba. Per šešis 2007 metų mėnesius į Lietuvą buvo importuota 43,5 tūkst. t žuvų ir jų produktų, t. y. 11 proc. daugiau nei per atitinkamą 2006 metų laikotarpį (1 lentelė). Importuotos produkcijos vertė – 247,0 mln. Lt – buvo apie 17 proc. didesnė nei 2006 metais. Daugiau buvo importuota šviežių arba šaldytų žuvų ir žuvų filė, kurių prekybos apimtys padidėjo atitinkamai 35 proc. bei 29 proc. Mažėjo apdorotų žuvų importo apimtys. Vytintų, sūdytų bei rūkytų žuvų importas sumažėjo daugiau nei trečdaliu, žuvų konservų taip pat buvo įvežta mažiau (9 proc.).

1 pav. Kai kurių žuvų ir jų produktų mažmeninių kainų dinamika Lietuvoje 2006 ir 2007 metais, Lt/kg

Figure 1. Retail prices of selected fish and fish products in Lithuania in 2006 and 2007, Lt/kg
Šaltiniai: Vartotojų ir gamintojų kainų indeksai 2006–2007. – V.: Statistikos departamentas prie LRV.

1 lentelė / Table 1

Kai kurių žuvų ir jų produktų eksportas ir importas 2006 ir 2007 metų I pusmetį
Exports and imports of selected fish and fish products in the 1st half-year 2006 and 2007

Produktai Products	2006				2007			
	eksportas exports		importas imports		eksportas exports		importas imports	
	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg
Šviežios arba šaldytos žuvys Fish, fresh or chilled	9046,8	0,5	4558,6	7,4	11200,4	0,8	6139,9	7,4
Užšaldytos žuvys, išskyrus žuvų filė Fish, frozen	11132,5	2,5	14282,3	3,8	10221,5	3,0	13653,1	4,4

Produktai Products	2006				2007			
	eksportas exports		importas imports		eksportas exports		importas imports	
	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg	kiekis, quantity, t	kaina, price, Lt/kg
Žuvų filė, šviežia, šaldyta arba užšaldyta / <i>Fish fillets, fresh, chilled or frozen</i>	7698,1	11,8	14967,4	6,3	9649,1	11,9	19283,4	6,0
Žuvis, vytintos, sūdytos, rūkytos / <i>Fish, dried, salted, smoked</i>	755,2	10,2	710,5	5,5	588,2	11,0	444,6	5,3
Gaminiai arba konservai iš žuvų; ikrų ir ikrų pakaitalai / <i>Prepared or preserved fish; caviar or caviar substitutes</i>	16685,2	7,7	4320,2	5,9	17678,4	7,6	3922,5	6,0

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

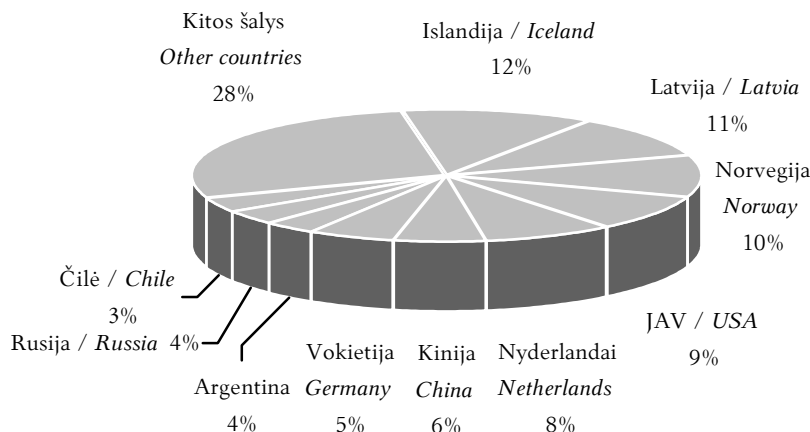
Eksporto apimtys taip pat išaugo (apie 9 proc.), siekė 49,5 tūkst. t. Eksportuojamos produkcijos vertė pakilo 14 proc., sudarė 297,2 mln. Lt. Didėjo šviežių arba šaldytų žuvų eksportas (24 proc.), daugiau buvo išvežta žuvų filė (25 proc.), o užšaldytų ir vytintų žuvų eksportas mažėjo (atitinkamai 8 ir 22 proc.). Vidutinė importo ir eksporto kaina smarkiai nepasikeitė (5 proc.). Todėl galima sakyti, kad žuvų kaina stabilizavosi, o mažmeninės prekybos kaina ir kitą pusmetį turėtų būti stabili. I pusmečio prekybos balansas buvo teigiamas, eksportas viršijo importą 14 proc.

Gyvi karpiai 2007 metų I pusmetį tradiciškai buvo eksportuojami į Lenkiją bei Latviją. Nors šių žuvų eksporto apimtys, palyginti su atitinkamu 2006 metų laikotarpiu, nepasikeitė, vidutinė eksporto kaina padidėjo 8 proc., buvo 6,8 Lt/kg.

Šviežios bei šaldytos menkės daugiausia buvo importuojamos iš Danijos ir Latvijos, bendras importuotų žuvų kiekis sudarė 2,7 tūkst. t, vertė – 13,8 mln. Lt. Eksportuojama buvo į Lenkiją (181 t, 1,1 mln. Lt). Šviežių bei šaldytų išvežtų menkių vidutinė kaina buvo 5,7 Lt/kg, įvežtų – 5,1 Lt/kg. Ir eksporto, ir importo kainos 2007 metais keitėsi nedaug, atitinkamai 6,5 ir 4 proc.

Švieži arba šaldyti šprotai ir toliau buvo iškraunami Danijoje. Šių žuvų eksporto į Daniją apimtys siekė 10,8 tūkst. t, t. y. daugiau nei 80 proc. sugautų žuvų. Pastaruoju metu pastebimas žymus žuvų miltų paklausos pasaulinėje rinkoje didėjimas. Šprotai dažniausiai naudojami žuvų miltams gaminti, manoma, kad dėl šios priežasties šių žuvų vidutinė eksporto kaina išaugo net 39 proc.

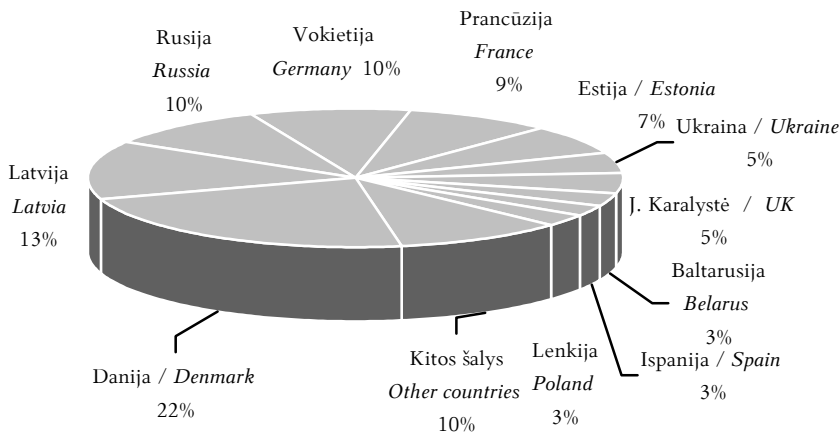
Norvegiškų lašišų paklausa 2007 metais sumažėjo (36 proc.) iki 16 t, o vidutinė importo kaina taip pat buvo mažesnė (apie 25 proc.).

2 pav. Žuvų ir jų produktų importo struktūra pagal šalis 2007 metų I pusmetį

Figure 2. Import structure of fish and fish products by country in the 1st half-year 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

3 pav. Žuvų ir jų produktų eksporto struktūra pagal šalis 2007 metų I pusmetį

Figure 3. Export structure of fish and fish products by country in the 1st half-year 2007

Šaltinis: ŽŪM užsienio prekybos duomenų bazė (Statistikos departamento duomenys).

Dėl nusistovėjusių prekybos ryšių žuvų importo struktūra po Lietuvos įstojimo į ES smarkiai nesikeičia. Tik priklausomai nuo rinkos poreikių bei atskirų žuvų rūšių paklausos daugiau prekiaujama su viena ar kita šalimi. Daugiausia žuvų 2007 metais buvo importuojama iš Islandijos, Latvijos, Norvegijos, JAV, Nyderlandų. Importo struktūroje didėjo kinių žuvų produktų dalis (2 pav.).

Pagrindiniai lietuviškų žuvų produktų pirkėjai yra Danija, Latvija, Rusija, Vokietija, Prancūzija ir Estija.

Nauji teisės aktai. Po ilgų derybų bei konsultacijų su Europos Komisija 2007 m. birželio 19 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu Nr. 654 buvo patvirtintas šalies žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų nacionalinis strateginis planas, kuris yra pagrindinis šio sektoriaus plėtros dokumentas. Šiame dokumente buvo nustatytos pagrindinės sektoriaus plėtros kryptys, jų tikslai bei uždaviniai. Nacionalinio strateginio plano tikslas – žuvininkystės sektoriaus plėtra ir konkurencingumo didinimas, užtikrinant ekonominį, aplinkos ir socialinį tvarumą, žuvų išteklių tausojimą ir atkūrimą. Plane taip pat numatoma per 2007–2013 metų laikotarpį į žuvininkystės sektorių ir jo infrastruktūrą investuoti apie 391,7 mln. Lt, 63 proc. jų yra Europos žuvininkystės fondo lėšos.

Europos Žuvininkystės fondo lėšų skirstymas, prioritetai ir priemonės aprašytos Lietuvos žuvininkystės sektoriaus 2007–2013 metų veiksmų programoje, kuri po suderinimo su Lietuvos nacionalinėmis institucijomis bei socialiniais partneriais pateikta tvirtinti Europos Komisijai. Šioje programoje bei kituose ją įgyvendinančiuose nacionaliniuose teisės aktuose pateiktos pagrindinės Europos žuvininkystės fondo lėšų naudojimo taisyklės.